

A Palóc/Felvidéki/Baranta himnuszról

<https://www.youtube.com/watch?v=IRjqx-aRBFI>

baranta, cs, 01/06/2011 - 07:14

- [cikkek](#)
- [hírek](#)

Egyre többen használják és éneklük ezt a himnuszt, ami nagyon jó és szép. Viszont többen kérdezték tőlem, hogy melyik az igazi, az eredeti. Az elakadást én abban látom, hogy vannak olyanok, akik teljes meggyőződéssel viseltetnek annak tekintetében hogy ez palóc vagy felvidéki himnusz, anélkül, hogy egy kicsit az eredetre tekintenének. Ez egy olyan bár gyenge, de betegségnek mondható magyar kór, amit nagyon sokan hordoznak, és oly bizonyosan ki tudnak mondani dolgokat hiányos tudással az elmében. De, van gyógyszer ☐

Röptében utána néztem pár dolognak, úgyhogy ez egy kis iromány, nem tanulmány!

Először is megkérdeztem az embereket, hogy egyáltalán ismerik e egyelőre nevezzük dálnak, s ha igen, akkor mi a véleményük róla. Szándékosan nem úgy kérdeztem, hogy himnusz e? A válasz vegyes volt, volt, aki ismerte, volt aki nem. Természetesen palócokat kérdeztem Udvardtól egészen Gömörön át Szepsiig. Viszont, hogy himnusz-e legfeljebb csak azt mondták, hogy felvidéki himnusz. Megkérdeztem népdal meg egyéb kórusokat is. Dunaszerdahelyen azt mondták, hogy felvidéki himnusz. Az eredetét nem tudták, annyit mondtak, hogy így tanították nekik. Másik ilyen találkozás Dunaradványon volt, amikor egy március 15-i ünnepségen voltunk a helyi kis kultúrházban. Ott énekelték a nénik, természetesen kicsit más szövegváltozatban, de ott talán nem is himnuszként említették. Erre nem emlékszem pontosan, megmondom őszintén, nem is figyeltem olyan szemmel. Mindenesetre ott tanultuk a „Legyen mindig az előttünk...” kezdetű versszakot.

A következő állomás a dunaszerdahelyi Csemadok, ahol kb. 40.000 gyűjtött népdal van, s az ott dolgozó Huszár Ágnes volt a segítségemre. Ági véleménye röviden ez volt: „himnuszként nem ismerem, viszont zeneileg „magasabb rendű”, mint egy egyszerű népdal” (az idézett szöveg nem biztos, hogy pontos, emlékezetből írtam le). Érdekes lenne esetleg zeneileg is megvizsgálgatni.

Agócs Gergely véleménye: „én se hallottam, sose, seholy. Meg hogy himnusz, vicces.

Tudtommal himnusz a nemzeteknek, focicsapatoknak, pártoknak, mozgalmaknak, iskoláknak, azaz VÁLLALT közösségeknek szokott lenni. A palóc fogalom meg egy nagyon bizonytalan körvonalú, nyelvészeti-etnográfiai kategória, mely szerint a helembaiaknak közösséget kellene vállalniuk a gagybátoriakkal, a turaiaknak a csucsomiakkal, stb. Szerintem a kun, jász, vagy sváb identitás ennél sokkal erősebb, azoknak mégis himnuszuk. Meg legalább egy jó nóta (vers) volna. Ez egy kissé pátoszos, verstanilag bicegő fűzfapoéta-szöveg, nem hiszem, hogy folklóralkotás. És bármennyire tudok is azonosulni eszmei mondanivalójával, költészetként harmintharmadgyenge.”

Nem éppen szívhez szóló vélemény, bár ez 2007-es, lehet azóta már megváltozott ☐.

Mindenesetre nem tartanám figyelmen kívül, még ha akár kemény kritikának is tekintjük. Ha

igazságosak szeretnénk lenni elsősorban önmagunkhoz, akkor be kell ismernünk pár dolgot. Egyrészt, hogy Gergely palóc, másrészt talán a ma élő leghíresebb népzeneész, népdalgyűjtő meg ami ehhez kapcsolódik, természetesen szakmailag. Legalábbis nálunk így tartják. Ha ő nem hallott és nem is gyűjtött „Palóc himnusz” akkor mégjobb meggyőző forrás után kell nyúlnunk...

Vannak olyan elképzelések, hogy a szóban forgó „himnusz” egy népköltés. Talán ez pontosabb vagy elfogadhatóbb meghatározás. Időben nagyjából a századfordulóhoz tudjuk berakni a gömöri Nemesradnót szülöttjének, Pósa Lajosnak a költeményét, amely így szól:

ISTEN ÁLDJA MEG A MAGYART...

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve, míg a föld tart.
Paradicsom hazájában
Éljen, mint hal a Tiszában.

Tisza, Duna minden habja
Ízes halát bőven adja.
Erdeinkben őz, dámvadak
Seregenként tanyázzanak.

Gulya, ménes, csorda nyáron
A jó fűbe' térdig járjon.
Adná Isten: a juhnyájak
Mind selymekké változnának.

Búza verem, csűr és pajta
Mind csordultig legyen rakva.
Virágozzék szép országunk,
Nemzetünk és szabadságunk!

Pósa Lajos tanár, költő és dalszerző is volt, ami megint csak ad egy fondorlatot, hogy lehet köze van a zenésített változathoz. (ez egy gondolat, bizonyíték nincs rá).
A világhálón kerestem még változatokat, több érdekes dolog jött ki.
Létezik egy olyan változat, amely Budai Ilona: Isten áldja meg a magyart néven fut. A szövege:

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve míg a Föld tart.
Paradicsom hazájában
Éljen mint a hal, Dunában,
Éljen mint a hal, Dunában.

Töltse békével napjait,
Egyezve lássa fiait,
Tatár, török, más ellenség
Minket meg ne rendíttessék,
Minket meg ne rendíttessék.

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve míg a föld tart.
Isten áldjon meg bennünket,
Minden igaz magyar embert,
Minden igaz magyar embert.

Ugyanezzel a szöveggel (ugyanazon a honlapon: www.zeneszoveg.hu) Regős himnuszként is fel van tüntetve. Egy másik honlapon a cserkészdalok, régi és új stílusú népdalok között is úgy szerepel: regős himnusz.

Ha hihetünk a világháló forrásainak, akkor újra találhatunk szerzőt: Erdélyi János: népdalok és mondák (1. kötet). A szerzett mű így szól:

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve míg a föld tart.
Paradicsom hazájában,
Éljen, mint hal a Dunában.

Töltse békével napjait,
Egyezve lássa fiait;
Török, tatár, s más ellenség
Nyugtát meg ne rémithessék.

Bölcs vénekkel a tanácsban,
Tűz ifjakkal a csatában,
Bővelkedjék szép szűzekkel,
Deli karcsu menyecskékkel.

Tisza, Duna minden habja
Izes halát bőven adja.
Erdeinkben őz, dämuvadak
Seregenként tanyázzanak.

Gulya, ménes, nyárban, őszben,
Térdig járjon a jó fűben.
Adná isten, a juhnyájak
Mind selymekké változnának.

Csűrök, pajták, buzás vermek
Csodultig tömve legyenek!

Miskolcz, Debreczen, Komárom
Süssön czipót olcsó áron.

Hulljon Bakonynak fájárúl,
Tiz itcze makk minden ágrúl,
Egy fa alatt kilencz gicza
Meghizhassék egy éjtszaka.

De még ez se maradjon el,
A mi kedvünket gyujtsa fel;
Bor öntsön el minden halmot;
A víz nem kell, hajtson malmot.

Mondják, ki a finom borbúl
Jól felöntött megokosúl;
A kukta is diákul tud,
Ha torkán egy pint bor lefut.

Jó bort ide hát, és nem mást,
Köszöntsük el az áldomást:
Isten tartsa királyunkat,
Országunkat, mindnyájunkat!

Ha összehasonlítjuk Pósa Lajos költeményével, akkor láthatjuk, hogy a Pósa féle változat utolsó versszaka nem tartalmazza az Erdélyi János művét. Erdélyi 1814 és 1868 között élt. Pósa Lajos pedig 1850 és 1914 között. A szinte teljes szövegegyezés és az életidő arra utal, hogy Pósa átvette Erdélyitől. Vagy pedig már létezett a nép nyelvén, és azt építették be mindketten? Nem tudni...

Mindenesetre a lényeg a lényeg: Használjuk! Ki így ki úgy. Felmerült a kérdés, hogy vajon melyik az igazi? Azt gondolom, hogy nincs igazi, mert ha van, akkor mindegyik az! Mi, Barantások választott himnuszként fogadtuk. Ha megnézzük a világhálót, több helyen már így szerepel: Baranta himnusz. Természetesen nem barantás honlapon.

Szövege és annak tartalma sokatmondó és szívhez szóló! Nálunk Felvidéken, a Felföldi Baranta Szövetség által formája a következő:

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve, míg a föld tart.
Paradicsom hazájában
Éljen örök boldogságban,
Éljen örök boldogságban

Töltse békével napjait,
Egyezve lássa fiait,
Ellennünk törő más ellenség
Minket meg ne rendíthessék,
Minket meg ne rendíthessék.

Legyen mindig az előttünk,
Hogy mennyit szenvedett népünk,
Becsüljük meg őseinket,
Kiktől kaptuk szép nyelvünket,
S adjuk tovább gyermekünknek

Isten áldja meg a magyart,
Tartson neve míg a föld tart.
Isten áldjon meg bennünket,
Minden igaz magyar embert,
Minden igaz magyar embert.

Ez a változat egyszer már nagyjából egységesítve volt, de oszt mégse... amit megváltoztattunk

a szövegbe az a következő: a „Töltse békével napjait...” kezdetű versszak harmadik sora úgy hangzik, hogy: „Tatár, török s más ellenség”. Ezt egy kissé akkor volt kínos énekelni, mikor Kurultajon jelen voltak eme népek képviselői. A 2008-as Kurultaj után azt mondta Vukics Ferenc, hogy változtassuk meg Ellenünk törő más ellenségre. Ezt akkor elfogadtuk, majd nemrégiben azt mondta, hogy mégse, mert a népemlékezet csupa rosszat gondol mindkettő népről. Ez mind így is van és igaz is! A dúlásokból Felvidék is kivette a részét... Viszont mi úgy gondoljuk, ha már választott himnusz, akkor ne két népet toroljunk állandóan és gondoljunk vissza rájuk, mert szinte minden kornak meg volt az ellensége. Nem titok, ma ellenség lehet a zsidó, cigány, az elszakadt területeken a szlovák, ukrán, szerb román, stb, (tisztelet a kivételnek minden népből), és az igazsághoz az is hozzá tartozik, hogy nagyon sok van közöttünk is... talán a múlandó ellenségek közül a magyar az állandó! Mert mindig voltak sussantók, árulók, lázadók, stb. Az, hogy „Ellenünk törő más ellenség”, mindenkire igaz, aki ellenünk tör, még a törökre és a tatárra is!

Az általában énekelt három versszakhoz még hozzácsatoltuk az elején említett dunaradványi nénik által énekelt versszakot, ez teszi ki a harmadikat, majd utána következik a befejező „Isten áldja meg a magyart” című rész.

Azt, hogy egy kicsit megformáltuk, nem tartom „bűnnek”. Népköltésről van szó. A gyűjtéseim során sokszor akadtam nótás öregekre, pásztorokra, s persze egy-két feles után énekeltek is, (meg nekem is kellett), és volt amit én máshogy tudtam, de ezzel ugye gondolom mindenki találkozott, de volt, hogy ő mondta, hogy azt ő úgy énekli, mégha máshogy is van! A dallam változatosságára szintén nem érdemes kitérni.

Ha történelmi példát akarunk felhozni, akkor nézzük meg a zászlót, hogyan alakították. Vagy a jelképeket.

Végezetül pedig annyit, hogy nem az a fontos, hogy mit s hogyan éneklünk, hanem az elvégzett munka, annak eredménye és minősége! Ez az, ami majd összefog minket, nem a szóbeszéd!

Az „Isten áldja meg a magyart” vagy nevezzük az esetünkben már Baranta himnusznak; büszkén énekelhetjük majd az elvégzett munka után, és az azzal járó fáradság ad majd egy olyan alázatot, amit az énekelt szöveg megérdemel. Ehhez néhány csapatnak, embernek fel kell nőnie, néhánynak meg le kell szállni a mennyországból... Mindenesetre én büszke vagyok, hogy ez a Baranta választott himnusza!

Áldás

Kopecsni Gábor

u.i. ha valakinek kérdése, észrevétele van, írjon a felfoldbaranta@gmail.com címre, szívesen válaszolok és fogadok bármely ada tot

<https://www.youtube.com/watch?v=bkolUflgAPE>